



NY-11021

Seat No. _____

Third Year B. A. Examination

February – 2017

Sanskrit : Paper - 10

(Sanskrit Bhasha & Sahitya)

(New Course)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 100

सूचना/Instruction :

दरेक प्रश्ननुं गुणान्कन समान छे.

All questions carry equal marks.

१ (अ) नीचेनो परिच्छेद वांचो अने तेनी नीचे आपेला प्रश्नोना संस्कृतभाषाभां १०
उत्तर लखो :

1 (A) Read the following passage and write answers in 10
Sanskrit to the questions given below it :

भारतस्य पश्चिमतीरे निवसन्तः जनाः मकरसंक्रमण दिने जनवरीमासस्य चतुर्दशी दिनांके समुद्रस्य पूजां कुर्वन्ति । अपारः जलराशिः तैः मातृरूपेण दृश्यते । जलदेवी एव तेषां अन्नदात्री । अतः तां ते 'अन्नपूर्नेश्वरी' इति निर्देशन्ति । एषा साम्प्रदायिकी पूजा तेषु ऐक्यभावना उत्पादयति परिसर विषये अवधानं दातव्यम् इत्येतं भावं जागरयति, तेषु वृत्ति विषयकं गुर्जरराज्ये मकरसंक्रान्तिः उत्तरदिशि सूर्यस्य गमनारम्भः सङ्केतयति इति भाव्यते । उत्तरायणारम्भकालः सः । अतः वाताटोद्भयनोत्सवः आचर्यते तदा, यत्र जातिमतवयोभेदं विस्मृत्य सर्वे भागां वहन्ति । तदवसरे आकाशः विविधवर्णोपेतैः स्पर्धाङ्गत्तया उर्ध्वगमनोत्सुकैः वाताटैः अभिव्याप्तः भवति । एषः उत्सवः महता उत्साहेन वैभवेन च आचर्यते जनैः ।

(१) भारतस्य पश्चिमसमुद्रतीरवासी जनाः कदा कस्य पूजनं कुर्वन्ति ?

(२) पूजने किदृशी भावना दृश्यते ?

(३) अस्मिन्पूर्वणि सूर्यगतिः कुत्र भवति ?

(४) जनाः जातिमतयोभेदं त्यक्त्वा किं कुर्वन्ति ?

(५) मकरसंक्रान्त्यवसरे आकाशः किदृशं भवति ?

- (ब) नीचेना विषयो पैकी कोईपश अेक विषय उपर संस्कृतभां पत्र लषो : १०
- (B) Write a letter in Sanskrit on any **one** of the following subjects : 10
- (१) मुम्बय्यां महानगर्यां स्थिता कृपाली दवे स्वपितरौ पत्रं लिखति । सा तु विश्वविद्यालयस्य वक्तृत्व स्पर्धायां निबन्धस्पर्धायां च प्रथमक्रमे आगता । तन्निरूपणं कृत्वा पत्रं लिखति ।
- (२) विद्यार्थी ऋषिकः आत्मनः अध्यापकाय अग्रे किं पठतव्यमिति पत्र माध्यमेन पृच्छति ।
- २ नीचे आपेला विषयोभांथी कोईपश अेक विशे संस्कृतभाषाभां निबंध लषो : २०
- 2 Attempt any **one** essay of the following in Sanskrit : 20
- (१) गीता सुगीता कर्तव्या
- (२) सत्यान्नास्ति परो धर्मः
- (३) धनमहिमा
- (४) राष्ट्रभाषा संस्कृतम् ।
- ३ (अ) नीचे आपेल संस्कृत गद्यखंडनो भातृभाषाभां अनुवाद करो : (कोईपश अेक) १०
- 3 (A) Translate any **one** of the following passages : 10
- (१) अस्त्युज्जयिनी नाम नगरी । तस्यां परिहृतप्रजापीडो राजा तारापीडो नामऽभूत् । तस्य च राज्ञोऽमात्यो ब्राह्मणः शुकनासो नामासीत् । अथ तस्य महिषी विलासवती नाम । गच्छति काले विलासवती सुतमसूत । शुकनासस्यापि ज्येष्ठायां ब्राह्मण्यां मनोरमा भिधानायां तनयो जातः । तस्य वैशम्पायनो नामासीत् । राज्ञा स्वसूनोश्चन्द्रापीड इति नाम चकार । चन्द्रापीडस्य वैशम्पायनः परं मित्रमासीत् ।
- (२) नारदो ध्रुव परीक्षार्थं तस्य मूर्धानं स्पष्टोवाचः । वत्स, क्व च ते वयः क्व ते विरक्तिः । क्व मृणालकाण्डपेलवं वपुः क्व च तीव्रयोगसमाधिसंरम्भः । विरमास्मादङ्गीकृतादर्थात् । निवर्ततामेव निष्फलो निर्बन्धः । यद्देवविहितं तेन देही सुखदुःखयोरत्मानं तोषयंस्तमसः पारमृच्छति । गुणाधिकेऽनुरागं कुर्यात् । गुणहीनेऽनुक्रोशं दर्शयेत् । समानान्मैत्री चान्विच्छेत् । एवम् कुर्वन्नरस्ता पैर्ना भिभूयते ।

(બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ એકનો સંસ્કૃતમાં અનુવાદ કરો : ૧૦

(B) Translate any **one** of the following in to Sanskrit : 10

- (૧) સફળતા મેળવવા માટે આપણે અન્ય લોકો ઉપર અવલંબન ન કરવું જોઈએ. અવલંબન તે ગુલામીનું બીજું નામ છે. બીજાના દાન પર જીવનારા લોકોને સ્વમાન હોતું નથી. માત્ર જાતમહેનત જ આપણામાં આત્મવિશ્વાસ સર્જે છે, વ્યક્તિત્વને વિકસાવે છે. જાતમહેનત ચારિત્ર્યનું નિર્માણ કરે છે. મુશ્કેલીઓનો સામનો કરવા માટે હૃદયને બળ આપે છે. માત્ર પ્રમાદી લોકોને જ સફળતા એક આશ્ચર્ય તરીકે મળતી હોય છે.
- (૨) ભગવદ્ગીતા મહાભારતનો જ એક ભાગ છે. પરંતુ તે તેની રીતે સંપૂર્ણ છે. તેમાં ૭૦૦ (સાતસો) શ્લોકો છે. વિલહેષ્મ વોન હમબોલ્ડે તેને વિશ્વનું સુંદર અને સાચું તત્ત્વજ્ઞાનીય ગીત કહ્યું છે. તેણે ફક્ત ભારતના લોકોને જ નહીં, પરંતુ વિશ્વના તત્ત્વજ્ઞાનને ચાહનારાઓને પ્રભાવિત કર્યા છે. દરેક વ્યક્તિ તેના તત્ત્વજ્ઞાનને વિચારે છે, અને તેનું પોતાની રીતે અર્થઘટન કરે છે. મુશ્કેલીના સમયે તેઓ મહાભારતમાં આવેલા આ તત્ત્વજ્ઞાન તરફ વળે છે અને તેમની મુશ્કેલીઓનું સમાધાન મેળવવા પ્રયત્ન કરે છે.

૪ (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક ગદ્યખંડનું ભાષાંતર કરો : ૧૦

4 (A) Translate any **one** of the following passages : 10

- (૧) ગુરુ વચનમમલમપિ સલિલમિવ મહદુપજનયતિ શ્રવણસ્થિતં શૂલમભવ્યસ્ય ।
ઇતરસ્ય તુ કરિણ ઇવ શઙ્ખાભરણમાનન શોભાસમુદ્રમધિકતરમુપજનયતિ ।
હરતિ ચ સકલંઅતિ મલિનમપ્યન્ધકારમિવ દોષજાતં પ્રદોષસમયનિશાકર
ઇવ ।
- (૨) કામંભવાન્ પ્રકૃત્યેવ ધીરઃ । પિત્રા ચ મહતા પ્રયત્નેન સમારોપિત સંસ્કારઃ ।
તરલહૃદયંપ્રતિબુદ્ધિઞ્ચ મદયન્તિ ધનાનિ । તથાપિ ભવદ્ગુણસન્તોષો મામેવં
મુખરીકૃતવાન્ । ઇદમેવ ચ પુનઃ પુનરભિષીયસે । વિધ્ધાંસમપિ સચેતનમપિ
મહાસત્ત્વમપ્ય ભિજાતમપિ ધીરમપિ પ્રયત્તવન્તમપિ પુરુષમયં દુર્વિનીતા ખલી
કરોતિ ।

(બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે વિધાનો સસંદર્ભ સમજાવો : ૧૦

(B) Explain any **two** with reference to the context : 10

- (૧) અમૃતસહોદરાપિ કટુવિપાકા ।
(૨) અપરિણામોપશમો દારુણો લક્ષ્મીમદઃ ।
(૩) દર્શન પ્રદાનમપિ અનુગ્રહં ગણયન્તિ ।
(૪) પુરુષોત્તમરતાપિ ખલજનપ્રિયા ।

- ૫ મયૂરભટ્ટના જીવન અને કવન વિશે સવિસ્તૃત નોંધ લખો. ૨૦
- 5 Details of Mayur Bhatt's about life and his works. 20

અથવા/OR

- ૫ કોઈપણ બે વિશે ટૂંકનોંધ લખો : ૨૦
- 5 Write short notes on any **two** of the following : 20
- (૧) મયૂરસ્ય કાવ્યશૈલી ।
- (૨) સૂર્યસ્ય અશ્વાઃ ।
- (૩) સૂર્યમણ્ડલસ્ય વર્ણનમ્ ।
- (૪) સૂર્યસ્ય સારથિ અરૂણઃ ।